

62000J0094

HOTĂRÂREA CURȚII
din 22 octombrie 2002*

Roquette Frères SA
împotriva

Directeur général de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes

[(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Cour de cassation (Franța)]

„Dreptul concurenței – Articolul 14 alineatele (3) și (6) din Regulamentul nr. 17 – Decizie a Comisiei prin care se dispune o investigație – Asistența autorităților naționale – Interpretarea Hotărârii din 21 septembrie 1989, Hoechst/Comisia – Principii generale – Protecție împotriva intervențiilor arbitrare sau disproporționate ale puterii publice în sfera activității private a unei persoane juridice – Domeniul de aplicare a controlului care îi revine instanței naționale competente să autorizeze măsuri coercitive împotriva întreprinderilor – Obligația Comisiei de a informa – Cooperare loială”

În cauza C-94/00,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 234 CEE, de Cour de cassation (Franța) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Roquette Frères SA

și

Directeur général de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes,
în prezența:

Comisiei Comunităților Europene,

a unei hotărâri preliminare privind la interpretarea articolului 14 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3) și a Hotărârii din 21 septembrie 1989, Hoechst/Comisia (46/87 și 227/88, Rec., p. 2859),

CURTEA,

compusă din domnul G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, domnii J.-P. Puissechet, M. Wathelet și R. Schintgen, președinți de cameră, domnii C. Gulmann, D. A. O. Edward, A. La

* Limba de procedură: franceza.

Pergola (raportor), P. Jann și V. Skouris, doamnele F. Macken și N. Colneric și domnii S. von Bahr și J. N. Cunha Rodrigues, judecători,

avocat general: domnul J. Mischo,

grefier: doamna L. Hewlett, administrator,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru Roquette Frères SA, de către O. Prost și A. Choffel, avocați,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnul G. Marengo și doamna F. Siredey-Garnier, în calitate de agenți,

– pentru guvernul francez, de către doamna K. Rispal-Bellanger și domnul F. Million, în calitate de agenți,

– pentru guvernul german, de către domnul W.-D. Plessing și doamna B. Muttelsee-Schön, în calitate de agenți,

– pentru guvernul elen, de către doamna A. Samoni-Rantou și domnul G. Karipsiadis, în calitate de agenți,

– pentru guvernul italian, de către domnul U. Leanza, în calitate de agent, asistat de doamna F. Quadri, avvocato dello Stato,

– pentru Guvernul Regatului Unit, de către domnul J. E. Collins, în calitate de agent, asistat de domnul J. Turner, barrister,

– pentru guvernul norvegian, de către domnul H. Seland, în calitate de agent,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale Roquette Frères SA, reprezentată de către doamnele O. Prost și A. Choffel, ale Comisiei, reprezentată de către domnul G. Marengo și doamna F. Siredey-Garnier, ale guvernului francez, reprezentat de către domnul R. Abraham, în calitate de agent, ale guvernului elen, reprezentat de către doamna A. Samoni-Rantou și domnul G. Karipsiadis, ale guvernului italian, reprezentat de către domnul M. Greco, în calitate de agent, și ale guvernului Regatului Unit, reprezentat de către domnii J. E. Collins și J. Turner, în ședința din 10 iulie 2001,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 20 septembrie 2001,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin hotărârea din 7 martie 2000, primită la Curte la 13 martie 2000, Cour de cassation a adresat, în temeiul articolului 234 CE, două întrebări preliminare privind interpretarea articolului 14 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), și a Hotărârii din 21 septembrie 1989, Hoechst/Comisia (46/87 și 227/88, Rec., p. 2859).

2 Aceste întrebări au fost adresate în momentul examinării unui recurs introdus de Roquette Frères SA (denumită în continuare „Roquette Frères») împotriva unei ordonanțe a președintelui Tribunal de grande instance din Lille (Franța) de autorizare a operațiunilor de vizită și sechestru în clădirile acestei societăți societății pentru a aduna dovezi ale posibilei sale participări la acorduri și/sau practici concertate care pot constitui o încălcare a articolului 85 din Tratatul CE (devenit articolul 81 CE).

Cadrul juridic

Regulamentul nr. 17

3 Articolul 14 din Regulamentul nr. 17 conferă Comisiei competența de a investiga în vederea anchetării eventualelor încălcări ale regulilor de concurență aplicabile întreprinderilor. În temeiul acestei dispoziții:

„1. [...]

[...] agenții autorizați de către Comisie sunt învestiți cu următoarele atribuții:

- a) să controleze registrele contabile și alte evidențe comerciale;
- b) să efectueze copii sau extrase din registrele contabile sau evidențele comerciale;
- c) să ceară explicații verbale la fața locului;
- d) să intre în orice clădiri, terenuri sau vehicule ale întreprinderilor.

[...]

3. Întreprinderile și asociațiile de întreprinderi sunt obligate să se supună investigațiilor ordonate prin decizia Comisiei. Decizia menționează obiectul și scopul investigației, stabilește data la care trebuie să înceapă aceasta și indică sancțiunile prevăzute la articolul 15 alineatul (1) litera (c) și la articolul 16 alineatul (1) litera (d), precum și dreptul ca decizia să fie revizuită de Curtea de Justiție.

[...]

6. În cazul în care o întreprindere se opune unei investigații ordonate în temeiul prezentului articol, statul membru interesat va acorda asistența necesară agenților autorizați de Comisie pentru a le permite acestora să realizeze investigația. În acest scop, statele membre adoptă măsurile necesare, înainte de 1 octombrie 1962 și după consultarea Comisiei. ”

Dreptul național

4. În Franța, procedurile de verificare în domeniul concurenței sunt reglementate prin Ordonanța nr. 86-1243 din 1 decembrie 1986 privind libertatea prețurilor și concurența (*JORF* din 9 decembrie 1986, p. 14773, denumită în continuare „ordonanța privind concurența”).

5. Articolul 48 din ordonanța privind concurența dispune:

„Anchetatorii nu pot efectua vizite în toate clădirile și să pună sechestru pe documente decât în cadrul investigațiilor solicitate de ministrul economiei sau de Consiliul Concurenței și cu autorizație judiciară acordată prin ordonanță a președintelui Tribunal de grande instance [...].

Judecătorul trebuie să verifice dacă cererea de autorizare care îi este transmisă este întemeiată; cererea trebuie să conțină toate informațiile care să justifice vizita.

[...] Acesta numește unul sau mai mulți ofițeri ai poliției judiciare însărcinați să asiste la aceste operațiuni și să-l informeze în legătură cu evoluția lor.

[...]”

6. Pentru a clarifica domeniul de aplicare a acestei dispoziții, instanța de trimitere arată că, prin Decizia din 29 decembrie 1983, Conseil constitutionnel (Franța) a stabilit că investigațiile în spații private nu pot fi efectuate decât în conformitate cu articolul 66 din Constituție, care acordă autorității judiciare supravegherea libertății individuale, și, în special, a inviolabilității domiciliului. Conseil constitutionnel a concluzionat din aceasta că dispozițiile legale aplicabile în acest sens trebuie atribuite în mod explicit instanței competente să verifice, în mod concret, temeinicia cererii care i-a fost prezentată.

7 Din articolul 56a din ordonanța privind concurența rezultă că cerințele de la articolul 48 din ordonanța amintită sunt aplicabile cererilor de asistență din partea Comisiei în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17.

Situația de fapt și cadrul procedural al litigiului din acțiunea principală și întrebările preliminare

8 Roquette Frères desfășoară o activitate de comercializare a gluconatului de sodiu și a glucono-delta-lactonei.

9 La 10 septembrie 1998, Comisia a adoptat, în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17, o decizie prin care se dispune ca Roquette Frères să se supună unei investigații (denumită în continuare „decizia privind investigarea din 10 septembrie 1998”).

10 Articolul 1 din dispozitivul acestei decizii este formulat după cum urmează:

„Întreprinderea Roquette Frères SA este obligată să se supună unei investigații privind eventuala sa implicare în acorduri și/sau practici concertate în domeniile gluconatului de sodiu și al glucono-delta-lactonei, care ar putea constitui o încălcare a articolului 85 din Tratatul CE. Investigația poate avea loc în toate clădirile acestei întreprinderi.

Întreprinderea va permite agenților împuterniciți de Comisie să efectueze investigația, precum și agenților din statul membru care îi asistă, să aibă acces la toate clădirile, terenurile și vehiculele în timpul programului. Întreprinderea va prezenta pentru control registrele contabile și alte evidențe comerciale cerute de agenții menționați, aceasta le va permite să controleze registrele contabile și alte evidențe comerciale în locurile în care se află și să ia copii sau extrase. În plus, le va furniza de îndată toate explicațiile verbale pe care agenții amintiți le-ar putea solicita în legătură cu obiectul investigației. ”

11 Motivele deciziei privind investigația din 10 septembrie 1998 susțin următoarele:

„Destinatara prezentei decizii este activă în domeniul gluconatului de sodiu. Gluconatul de sodiu este utilizat, printre altele, ca produs de curățare industrială, pentru tratarea suprafețelor metalice, producerea de substanțe chimice textile și ca întăzietor de priză în industria betoanelor.

Comisia dispune de informații potrivit cărora responsabilii întreprinderii vizate ar fi avut întâlniri regulate cu concurenții, în cursul cărora au fost alocate cotele de piață de gluconat de sodiu și au fost convenite prețuri minime pentru utilizatorii diferitelor regiuni ale pieței. Nivelurile vânzărilor, totale și referitoare la diferitele regiuni ar fi fost, de asemenea, stabilite. Fiecare reuniune ar fi condus la evaluarea gradului de respectare a acordurilor. Întrucât fiecare

întreprindere își depășise vânzările care îi erau acordate, trebuia, se pare, să încerce să-și reducă vânzările în perioada următoare.

Destinatarul prezentei decizii este, de asemenea, producător de glucono-delta-lactonă. Glucono-delta-lactona este utilizată în producerea brânzeturilor, a produselor din carne și a brânzei tofu.

Comisia dispune de informații potrivit cărora contactele în cauză cu concurenții s-ar fi extins, de asemenea, la glucono-delta-lactonă. Ar fi fost vorba în special de conversații bi- sau multilaterale, care s-ar fi ținut adesea în preajma (înainte, după sau în timpul pauzelor) reuniunilor privind gluconatul de sodiu. Participantele ar fi făcut, cu această ocazie, schimb de informații privind piața, prețurile pe piață și situația cererii. Ar fi avut, de asemenea, discuții cu privire la capacitățile lor de producție și volumele de vânzări. Contactele ar fi fost menite să controleze prețurile și au fost, aparent, de natură să ducă la o coordonare a comportamentului participanților pe piață.

Dacă existența lor ar fi stabilită, acordurile și/sau practicile concertate de mai sus ar putea constitui o încălcare gravă a articolului 85 din Tratatul de instituire a Comunității Europene. Însăși natura unor astfel de acorduri și/sau practici concertate sugerează că ar fi fost aplicate potrivit unor modalități secrete și că o investigație în acest sens reprezintă cel mai bun mod de a aduna dovezi ale existenței lor.

Pentru a permite Comisiei să ia cunoștință de toate faptele privind eventualele acorduri și/sau practici concertate, precum și contextul în care acestea operează, este necesar să se efectueze o investigație în temeiul articolului 14 din Regulamentul nr. 17.

Destinatara prezentei decizii ar putea deține informațiile necesare Comisiei pentru a-și desfășura ancheta în cadrul cauzei descrise mai sus.

Pentru a menține eficacitatea investigației, este necesar ca întreprinderea să nu fie informată în prealabil.

Prin urmare, este necesar să se oblige întreprinderea, prin decizie, să se supună unei investigații în sensul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17.”

12 Comisia a cerut guvernului francez să ia măsurile necesare pentru ca asistența autorităților naționale, prevăzută la articolul 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, să fie asigurată în caz de opoziție a Roquette Frères față de investigația astfel stabilită.

13 În urma acestei solicitări, serviciile administrative competente au introdus, la 14 septembrie 1998, o cerere în fața președintelui Tribunal de grande instance din Lille, pentru a obține în ceea ce privește Roquette Frères autorizația de vizită și de sechestru prevăzută la articolele 48 și 56a din ordonanța privind concurența. Au fost anexate, în esență, la cererea amintită o copie

a deciziei privind investigația din 10 septembrie 1998 și textul hotărârii Hoechst/Comisia, citată anterior.

14 Președintele Tribunal de grande instance din Lille a dat curs acestei cereri prin ordonanța din aceeași dată (denumită în continuare „ordonanța de autorizare”).

15 Ordonanța de autorizare a fost notificată la 16 septembrie 1998. Operațiunile de investigare au avut loc la 16 și 17 septembrie 1998. Roquette Frères a cooperat la efectuarea investigațiilor menționate exprimând în același timp rezerve privind efectuarea de copii pentru un anumit număr de documente.

16 În recursul său împotriva ordonanței de autorizare, Roquette Frères susține că președintele Tribunal de grande instance din Lille nu putea ordona vizite la domiciliu, fără a se fi asigurat, în prealabil, având în vedere documentele pe care administrația trebuia să i le furnizeze, că existau prezumții serioase privind practici anticoncurențiale de natură să justifice acordarea de puteri coercitive.

17 În hotărârea de trimitere, Cour de cassation constată că niciun element de informație sau indiciu care să permită să se presupună existența unor practici anticoncurențiale suspectate nu a fost prezentat președintelui Tribunal de grande instance din Lille, ceea ce îl pune în imposibilitatea de a verifica, în mod concret, temeinicia cererii care i-a fost prezentată. Aceasta subliniază, de asemenea, că, în decizia de investigare din 10 septembrie 1998, Comisia se limitează la a indica faptul că dispune de informații potrivit cărora Roquette Frères se angaja în practici anticoncurențiale pe care le descrie, fără a se referi, analizându-le, chiar și succint, la informațiile pe care pretinde că le deține și pe care își întemeiază aprecierea.

18 Prezentând caracteristicile controlului pe care trebuie să-l efectueze instanța franceză competentă în temeiul articolului 48 din ordonanța privind concurența și al deciziei Conseil constitutionnel din 29 decembrie 1983, menționată la punctul 6 al prezentei hotărâri, Cour de cassation reamintește, în această privință, că din hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, rezultă că, în punerea în aplicare a competențelor sale de investigare, Comisia este obligată să respecte garanțiile procedurale prevăzute de dreptul național.

19 Cour de cassation se referă, de asemenea, la punctele 17 și 18 din hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, potrivit cărora nu există niciun principiu general de drept comunitar care să consacre dreptul la inviolabilitatea domiciliului întreprinderilor și nici din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care să deducă un astfel de principiu din articolul 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma, la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”).

20 Cour de cassation observă totuși, în această privință, că Hotărârea Niemietz împotriva Germaniei din 16 decembrie 1992 (seria A, nr. 251-B), care este ulterioară hotărârii Hoechst/Comisia, citată anterior, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că articolul 8 din CEDO poate să se aplice anumitor activități sau anumitor spații profesionale sau

comerciale. Cour de cassation face de asemenea referire la articolul 6 alineatul (2) UE, care impune Uniunii Europene respectarea drepturilor fundamentale, astfel cum sunt garantate de CEDO și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, ca principii generale ale dreptului comunitar, precum și la articolul 46 litera (d) UE, care prevede că articolul 6 alineatul (2) amintit intră în sfera de competență a Curții de Justiție.

21 În aceste condiții, Cour de cassation a suspendat judecata și a adresat Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Având în vedere drepturile fundamentale recunoscute de ordinea juridică comunitară și articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, hotărârea Hoechst din 21 septembrie 1989 trebuie interpretată în sensul că instanța națională, competentă în temeiul dreptului său național, pentru a ordona vizite și sechestre de către agenții administrației la sediile întreprinderilor în materie de concurență, nu poate refuza să acorde autorizația solicitată în cazul în care consideră că informațiile sau indiciile care îi sunt prezentate ca presupunând existența unor practici anticoncurențiale din partea întreprinderilor vizate de decizia de investigare a Comisiei sunt insuficiente pentru a autoriza o astfel de măsură sau în cazul în care, la fel ca în speța de față, nu i-a fost prezentată nicio informație sau vreun indiciu?

2) În ipoteza în care Curtea de Justiție ar refuza să recunoască obligația Comisiei de a prezenta instanței naționale competente indicii și informații aflate de care dispune și lăsând să se presupună existența unor practici anticoncurențiale, această instanță este totuși competentă, având în vedere drepturile citate anterior, să refuze să permită vizitele și sechestrurile solicitate în cazul în care consideră că decizia Comisiei, la fel ca în speța de față, nu este suficient motivată și nu îi permite să verifice, în mod concret, temeinicia cererii transmise, punând-o astfel în imposibilitatea de a efectua controlul impus de dreptul său constituțional național? ”

Cu privire la incidența principiilor generale de drept comunitar

22 După cum rezultă din hotărârea de trimitere, Cour de cassation are dubii cu privire la posibila influență pe care ar putea-o avea asupra principiilor degajate de Curte în hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, și, prin urmare, asupra răspunsurilor la întrebările preliminare pe care le-a formulat, anumite evoluții produse după pronunțarea acestei ultime hotărâri, în domeniul protecției drepturilor fundamentale.

23 În această privință, ar trebui amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, drepturile fundamentale fac parte integrantă din principiile generale de drept a căror respectare este asigurată de Curte și, în acest scop, aceasta din urmă se inspiră din tradițiile constituționale comune ale statele membre precum și din indicațiile furnizate de instrumentele internaționale privind protecția drepturilor omului la care statele membre au colaborat sau au aderat. CEDO prezintă, în această privință, o semnificație specială (a se vedea, în special, Hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 13, și Hotărârea din 6 martie 2001, Connolly/Comisia, C-274/99 P, Rec., p. I-1611 , punctul 37).

24 După cum a indicat, de asemenea, Curtea, principiile degajate de această jurisprudență au fost reafirmate prin preambulul Actului Unic European, apoi prin articolul F alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană (Hotărârea din 15 decembrie 1995, Bosman, C-415/93, Rec., p. I-4921, punctul 79). Acestea sunt în continuare reluate la articolul 6 alineatul (2) UE (hotărârea Connolly/Comisia, punctul 38).

25 Pe de altă parte, rezultă chiar din jurisprudența constantă a Curții, sesizată cu titlu preliminar, că aceasta din urmă trebuie, în cazul în care o reglementare națională intră în sfera de aplicare a dreptului comunitar, să furnizeze toate elementele necesare interpretării, de către instanța națională, a conformității acestei reglementări cu drepturile fundamentale a căror respectare este asigurată de Curte, astfel cum rezultă în special din CEDO (a se vedea, în special, hotărârile din 18 iunie 1991, ERT, C-260/89, Rec., p. I-2925, punctul 42, și din 4 octombrie 1991, Society for the Protection of Unborn Children Ireland, C-159/90, Rec., p. I-4685, punctul 31).

26 Întrebările preliminare care se referă, în esență, la sfera de aplicare a controlului care poate fi exercitat de instanța unui stat membru în cazul în care aceasta din urmă este solicitată să dea curs unei cereri de asistență formulate de către Comisie în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, rezultă că este de competența Curții să furnizeze instanței de trimitere toate elementele de interpretare necesare pentru efectuarea evaluării de către acesta a conformării reglementării naționale aplicabile respectivului control cu dreptul comunitar, inclusiv, după caz, cu drepturile consacrate prin CEDO, ca principii generale a căror respectare este asigurată de Curte.

27 În această privință, este necesar să se amintească faptul că, la punctul 19 din hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, Curtea a recunoscut faptul că cerința unei protecții împotriva intervențiilor puterii publice în sfera de activitate privată a unei persoane, fie ea fizică sau juridică, care ar fi arbitrară sau disproporționată constituie un principiu general al dreptului comunitar.

28 Curtea a precizat, de asemenea, că respectarea acestui principiu general se impune asupra autorităților competente ale statelor membre, atunci când acestea sunt solicitate să dea curs unei cereri de asistență formulate de către Comisie în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 (a se vedea hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctele 19 și 33).

29 În momentul stabilirii sferei de aplicare a principiului amintit, în ceea ce privește protecția spațiilor comerciale ale societăților, ar trebui avută în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ulterioare hotărârii Hoechst/Comisia, citată anterior, jurisprudență din care rezultă, pe de o parte, că protecția domiciliului la care se face referire la articolul 8 din CEDO poate fi extinsă, în anumite circumstanțe, la aceste spații (a se vedea, în special, CEDO, hotărârea Colas Est și alții împotriva Franței din 16 aprilie 2002, nepublicată încă în Culegerea de hotărâri și decizii, pct. 41) și, pe de altă parte, că dreptul de ingerință autorizat prin articolul 8 alineatul (2) din CEDO „ar putea foarte bine să depășească spațiile sau activitățile profesionale sau comerciale față de alte cazuri” (hotărârea Niemietz împotriva Germaniei, citată anterior, pct. 31).

Cu privire la obligația unei cooperări loiale

30 Pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere, ar trebui să se țină seama de cerințele care decurg din obligația unei cooperări loiale, consacrată de articolul 5 din Tratatul CE (devenit articolul 10 CE).

31 După cum rezultă din jurisprudența Curții, obligația unei cooperări loiale se impune atât autorităților judiciare ale statelor membre care acționează în cadrul competențelor acestora (a se vedea, în special, Hotărârea din 10 aprilie 1984, Von Colson și Kamann, 14/83, Rec., p. 1891, punctul 26, și Hotărârea din 8 octombrie 1987, Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, Rec. p. 3969, punctul 12) cât și instituțiilor comunitare, care au obligații reciproce de cooperare loială cu statele membre (a se vedea, în special, Hotărârea din 10 februarie 1983, Luxemburg/Parlamentul, 230/81, Rec., p. 255, punctul 38, și Ordonanța din 13 iulie 1990, Zwartveld și alții, C-2/88 IMM, Rec., p. I-3365, punctul 17).

32 Este necesar să se sublinieze în această privință că, atunci când, la fel ca în speța de față, autoritățile comunitare și cele naționale sunt solicitate să contribuie la realizarea obiectivelor tratatului prin exercitarea coordonată a competențelor respective, o astfel de cooperare are un caracter deosebit de important.

Cu privire la întrebările preliminare

33 Prin cele două întrebări care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere dorește să afle, în esență, dacă, având în vedere dreptul comunitar, o instanță națională competentă în temeiul dreptului intern pentru a autoriza vizite și sechestre în clădirile întreprinderilor suspectate de încălcări ale regulilor privind concurența, poate, în prezența unei cereri de asistență, formulată de Comisie în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17:

– să refuze acordarea unei autorizații de vizită, pe motiv că informațiile sau indiciile care figurează în dosarul Comisiei și pe care se bazează suspiciunile acesteia din urmă nu i-au fost prezentate sau că astfel de informații și indicii sunt insuficiente pentru a justifica măsura astfel solicitată;

– sau, mai mult, în cazul în care o astfel de instanță națională nu este îndreptățită să obțină prezentarea informațiilor și a indiciilor menționate, să refuze acordarea unei astfel de autorizații, pe motiv că informațiile care rezultă din motivarea deciziei Comisiei prin care se dispune o investigație sunt insuficiente pentru a permite instanței amintite să verifice, în mod concret, temeinicia măsurilor solicitate, astfel cum se impune în temeiul dispozițiilor de drept intern.

34 Pentru a răspunde la aceste întrebări, ar trebui amintit, cu titlu preliminar, că rezultă din articolul 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 că fiecare stat membru trebuie să stabilească

condițiile în care este furnizată agenților Comisiei asistența autorităților naționale. Rezultă, în special, faptul că, atunci când aceasta din urmă intenționează să pună în aplicare, cu ajutorul autorităților naționale, măsurile de investigare fără cooperarea întreprinderilor în cauză, este obligată să respecte garanțiile procedurale prevăzute în acest scop prin dreptul național (hotărârea Hoechst/Comisia, punctele 33 și 34).

35 Din jurisprudența Curții rezultă totuși că, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt supuse unei duble constrângeri care rezultă din dreptul comunitar. Acestea trebuie să asigure eficiența acțiunii Comisiei, respectând în același timp diferite principii generale ale dreptului comunitar (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctul 33).

36 Tocmai pentru a asigura respectarea principiului general amintit la punctul 27 din prezenta hotărâre, Curtea a considerat că este de competența instanței naționale să examineze dacă măsurile coercitive avute în vedere sunt arbitrare sau excesive în raport cu obiectul investigației (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctul 35).

37 Curtea a indicat, de asemenea, că, la rândul său, Comisia trebuia să se asigure că instanța națională menționată anterior dispune de toate elementele necesare care să îi permită să efectueze acest control și să asigure respectarea normelor de drept intern în derularea măsurilor coercitive (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctele 34 și 35).

38 În speță, întrebările preliminare se referă la sfera de aplicare a controlului pe care îl poate avea o instanță națională, competentă în temeiul dreptului intern pentru a autoriza vizite la sediile întreprinderilor suspectate de încălcări ale regulilor privind concurență, atunci când această instanță este sesizată în urma unei cereri de asistență formulate de Comisie în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, precum și natura informațiilor pe care Comisia trebuie să le asigure instanței naționale amintite, astfel încât cea din urmă să poată efectua un astfel de control.

Cu privire la obiectul controlului care este în sarcina instanței naționale competente

39 Este necesar să se amintească, cu titlu preliminar, că rezultă din jurisprudența Curții că, în timpul examinării la care procedează instanța națională competentă, aceasta din urmă nu ar putea substitui propria sa apreciere a caracterului necesar al investigațiilor ordonate celei a Comisiei, ale cărei evaluări de fapt și de drept nu sunt supuse decât controlului legalității de către instanțele comunitare (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctul 35).

40 Controlul exercitat de instanța națională competentă, care trebuie să aibă drept unic obiect măsurile coercitive solicitate nu ar putea depăși examinarea, cerută de dreptul comunitar, pentru a stabili absența caracterului arbitrar al măsurilor coercitive și proporționalitatea acestora în raport cu obiectul investigației. O astfel de investigație epuizează competența instanței menționate în ceea ce privește controlul temeiniciei măsurilor coercitive solicitate ca urmare a unei cereri de asistență din partea Comisiei în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17.

Cu privire la sfera de aplicare a controlului care îi revine instanței naționale competente

41 Pentru a determina sfera de aplicare a controlului astfel solicitat de dreptul comunitar și care îi revine instanței naționale competente, este necesar, cu titlu preliminar, să se reamintească contextul în care se înscriu măsurile coercitive pe care se bazează controlul amintit.

42 Trebuie reamintit, în primul rând, faptul că puterile conferite Comisiei prin articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 sunt destinate să îi permită acesteia să-și îndeplinească misiunea constând în a asigura respectarea regulilor privind concurența pe piața comună, astfel de reguli având ca obiectiv să evite denaturarea concurenței, în detrimentul interesului general, de către întreprinderi în mod individual și de către consumatori (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctul 25), contribuind astfel la asigurarea bunăstării economice în cadrul Comunității.

43 În al doilea rând, ar trebui subliniată existența unor diferite garanții care rezultă din dreptul comunitar.

44 În primul rând, măsurile coercitive care pot fi solicitate de autoritățile naționale în cadrul punerii în aplicare a articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 urmăresc doar să permită agenților Comisiei să își exercite competențele de investigare cu care această instituție este învestită. Or, astfel de puteri, care sunt enumerate la articolul 14 alineatul (1) din regulamentul menționat, sunt ele însele clar delimitate.

45 Astfel, în special, sunt excluse din domeniul de investigare deschis Comisiei documentele care nu sunt de natură profesională, și anume cei care nu ar avea legătură cu activitatea întreprinderii de pe piață (a se vedea Hotărârea din 18 mai 1982, AM & S Europe/Comisia, 155/79, Rec., p. 1575, punctul 16).

46 În continuare, fără a aduce atingere garanțiilor care rezultă din dispozițiile de drept intern care guvernează derularea măsurilor coercitive, întreprinderile care fac obiectul investigațiilor beneficiază de diverse garanții comunitare, printre care figurează, în special, dreptul la asistență juridică sau cel de a păstra confidențialitatea corespondenței între avocați și clienți (a se vedea hotărârea AM & S Europe/Comisia, punctele 18 și 27 și hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 16, precum și Hotărârea din 17 octombrie 1989, Dow Benelux/Comisia, 85/87, Rec., p. 3137, punctul 27).

47 În cele din urmă, articolul 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 impune Comisiei să motiveze decizia prin care se ordonă o investigație indicând obiectul și scopul acesteia din urmă, ceea ce, după cum a precizat Curtea, constituie o cerință fundamentală nu numai pentru a arăta caracterul justificat al intervenției planificate în cadrul întreprinderilor în cauză, dar de asemenea, să le pună în situația de a cunoaște sfera de aplicare a obligației lor de a colabora

menținându-și în același timp drepturile la apărare (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctul 29).

48 În mod similar, Comisiei îi revine sarcina să indice în decizia amintită, cât mai precis posibil, ceea ce este căutat și elementele la care trebuie să se refere investigația (Hotărârea din 26 iunie 1980, National Panasonic/Comisia, 136/79, Rec., p. 2033, punctele 26 și 27). Astfel cum a hotărât Curtea, o astfel de cerință este menită să protejeze drepturile la apărare ale întreprinderilor în cauză, în măsura în care astfel de drepturi ar fi grav compromise în cazul în care Comisia ar putea invoca împotriva întreprinderilor probe care, obținute în cursul unei investigații, ar fi străine de obiectul și scopul acesteia (hotărârea Dow Benelux/Comisia, citată anterior, punctul 18).

49 În al treilea rând, ar trebui reamintit că o întreprindere împotriva căreia Comisia a ordonat o investigație poate, în conformitate cu dispozițiile articolului 173 al patrulea paragraf din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 230 al patrulea paragraf CE), să formuleze un recurs împotriva unei astfel de decizii în fața instanței comunitare. În cazul în care decizia respectivă ar fi anulată de aceasta din urmă, Comisia s-ar vedea împiedicată, ca urmare a acestui fapt, să utilizeze efectul procedurii privind încălcarea regulilor de concurență ale Comunității, toate documentele sau dovezile pe care le-ar fi cules în cursul acestei investigații, confruntându-se cu riscul ca instanța comunitară să anuleze decizia privind încălcarea în măsura în care s-ar întemeia pe astfel de motive (a se vedea ordonanța din 26 martie 1987, Hoechst/Comisia, 46/87 R, Rec., p. 1549, punctul 34, și ordonanța din 28 octombrie 1987, Dow Chemical Nederland/Comisia, 85/87 R, Rec., p. 4367, punctul 17).

50 Trebuie să se constate că existența unui control jurisdicțional astfel conferit instanței comunitare și modalitățile de exercitare a competențelor de investigație ale Comisiei, astfel cum rezultă, în special, din punctele 43–48 din prezenta hotărâre ajută să protejeze întreprinderile de măsuri care ar fi arbitrare și să mențină astfel de măsuri în limitele a ceea ce este necesar pentru a urmări interesele legitime enunțate la punctul 42 din prezenta hotărâre.

51 În al patrulea rând, ar trebui reamintit că, după cum rezultă din punctele 35 și 39 din prezenta hotărâre, autoritatea națională competentă trebuie, pe de o parte, să asigure eficacitatea acțiunii Comisiei și, pe de altă parte, să evite înlocuirea propriei sale aprecieri a caracterului necesar al investigațiilor ordonate cu cele ale Comisiei, ale cărei evaluări de fapt și de drept țin de controlul instanței comunitare.

52 În aceste privințe diferite, ar trebui precizat că, în cazul în care instanța națională competentă să autorizeze măsurile coercitive trebuie să țină seama de contextul specific în care este astfel sesizată și de considerațiile care sunt prevăzute la punctele 42–51 din prezenta hotărâre, aceste cerințe nu o pot împiedica nici să renunțe să-și îndeplinească obligația care îi revine de a se asigura, în mod concret, în fiecare caz în parte, că măsura coercitivă planificată nu este arbitrară sau disproporționată în raport cu obiectul investigației ordonate (a se vedea, în mod similar, CEDO, Hotărârea Funke împotriva Franței din 25 februarie 1993, seria A, nr. 256-A, pct. 55; Hotărârea Camenzind împotriva Elveției din 16 decembrie 1997, *Culegerea de hotărâri și decizii* 1997-VIII, pct. 45, și Hotărârea Colas Est și alții împotriva Franței, pct. 47).

53 Având în vedere considerentele de mai sus, este necesar să se stabilească ce presupune mai precis exercitarea unui astfel de control, precum și natura elementelor de care trebuie să dispună instanța națională respectivă. În acest sens, este necesar să se opereze o distincție între controlul în lipsa caracterului arbitrar al măsurilor coercitive preconizate și proporționalitatea în raport cu obiectul investigației.

Controlul în lipsa caracterului arbitrar al măsurilor coercitive și a elementelor care ar putea fi solicitate de Comisie pentru un astfel de control

54 În ceea ce privește, în primul rând, controlul care urmărește verificarea lipsei caracterului arbitrar al unei măsuri coercitive menite să permită executarea unei investigații ordonate de Comisie, ar trebui să se indice că este necesar, în esență, ca instanța națională competentă să asigure existența unor indicii suficient de serioase care să permită suspectarea unei încălcări a regulilor privind concurența de către întreprinderea în cauză.

55 Un astfel de control nu diferă, cu siguranță, în mod fundamental de cel care ar putea fi solicitat să fie efectuat de instanțele comunitare pentru a asigura faptul că decizia privind investigația în sine nu prezintă un caracter arbitrar, și anume nu a fost adoptată în lipsa oricărei situații de fapt care ar putea justifica investigația (Hotărârea din 17 octombrie 1989, Dow Chemical Ibérica și alții/Comisia, 97/87 – 99/87, Rec. p. 3165, punctul 52). Ar trebui astfel reamintit că investigațiile întreprinse de Comisie, care urmăresc să obțină documentația necesară pentru verificarea existenței și sfera de aplicare a unei anumite situații de fapt și de drept despre care Comisia deține deja informații (Hotărârea National Panasonic/Comisia, punctele 13 și 21).

56 O astfel de similitudine în natura controalelor exercitate de instanțele comunitare și de instanța națională competentă nu trebuie, cu toate acestea, să piardă din vedere obiectele distincte la care se referă aceste controale.

57 Puterile de investigație de care dispune Comisia în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 se limitează la a autoriza agenții acesteia din urmă să pătrundă în locurile pe care le desemnează, să li se prezinte documentele pe care le solicită și să ceară să le fie prezentat conținutul imobilelor pe care le indică (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctul 31).

58 La rândul lor, măsurile coercitive care sunt de competența autorităților naționale implică puterea de a forța accesul în sedii sau imobile sau de a constrânge personalul întreprinderii de a furniza un astfel de acces și celui care face cercetări fără autorizația reprezentanților întreprinderii (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctul 31).

59 Având în vedere pătrunderea în sfera privată pe care o implică, recurgerea la astfel de măsuri coercitive impune ca instanța națională competentă să se asigure, în mod autonom, de lipsa caracterului arbitrar al acestora.

60 În special, o astfel de examinare ar fi împiedicată pe motiv că, asigurând existența unor indicii adecvate pe care să se întemeieze suspiciunile în ceea ce privește o încălcare a regulilor de concurență, instanța națională competentă ar risca, în sensul punctului 35 din hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, să substituie propria apreciere a caracterului necesar al investigațiilor ordonate față de cea a Comisiei și să pună la îndoială evaluările de fapt și de drept efectuate de aceasta din urmă.

61 Rezultă că, pentru a permite instanței naționale competente să asigure lipsa unui caracter arbitrar al măsurilor coercitive solicitate, Comisia este obligată să furnizeze acesteia explicații din care să reiasă în detaliu faptul că în dosarul său Comisia dispune de elemente și indicii puternice care să permită să se suspecteze o încălcare a regulilor de concurență de către întreprinderea în cauză.

62 În schimb, instanța națională competentă nu poate solicita transmiterea de elemente și indicii care figurează în dosarul Comisiei și pe baza cărora se bazează suspiciunile acesteia din urmă.

63 În această privință, ar trebui, într-adevăr, să se țină seama de obligația statelor membre, menționată la punctul 35 din prezenta hotărâre, să asigure eficiența acțiunii Comisiei.

64 Pe de o parte, după cum a susținut în mod întemeiat Comisia și guvernele german și cel al Regatului Unit, capacitatea Comisiei de a garanta anonimatul unora din sursele sale de informații capătă o importanță crucială în perspectiva prevenirii și reprimării eficiente a practicilor anticoncurențiale interzise.

65 Or, trebuie constatat, în această privință, că, în cazul în care Comisia ar fi obligată să transmită diferitelor instanțe naționale responsabile pentru concurența elementelor și a dovezilor care să dezvăluie identitatea surselor sale de informații sau care să permită deducerea unei astfel de identități, riscurile suportate de informatorii cărora identitatea le era dezvăluită unor terți, în special ca urmare a cerințelor procedurale proprii dreptului unui stat membru, ar putea crește.

66 Pe de altă parte, ar trebui să fie, de asemenea, luat în considerare faptul că transmiterea fizică a diverselor elemente și a indiciilor materiale care figurează în dosarul Comisiei către autoritățile naționale competente ar putea crea alte riscuri în ceea ce privește eficiența acțiunii comunitare, în special în cazul investigațiilor paralele care urmează să fie efectuate simultan în mai multe state membre. Este necesar, într-adevăr, să se țină seama de riscurile și de întârzierile similare ale unor astfel de transmiteri, precum și de modalitățile procedurale diferite pe care ar putea să le respecte potrivit sistemelor juridice ale statelor membre în cauză, sau chiar de întârzierile eventual necesare pentru examinarea, de către aceste instanțe, a unor documente care s-ar putea dovedi a fi complexe și voluminoase.

67 În cadrul repartizării competențelor prevăzute la articolul 234 CE, este în principiu în sarcina instanței naționale competente să aprecieze dacă explicațiile menționate la punctul 61 al prezentei hotărâri au fost corect furnizate în speța de față și să efectueze pe această bază controlul care îi revine ca obligație în temeiul dreptului comunitar. Este necesar să se adauge, în această privință, că, atunci când este solicitată să se pronunțe asupra unei cereri de asistență formulate de Comisie în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, instanța națională trebuie să rămână deosebit de atentă la această repartizare a competențelor în măsura în care o cerere preliminară, cu excepția cazului în care intervine, la fel ca în cauza din acțiunea principală, după ce au fost efectuate investigațiile, este de natură să întârzie decizia acestei instanțe și să facă publică cererea de asistență, riscând în acest mod să paralizeze acțiunea Comisiei și să priveze de utilitate orice investigație care s-ar efectua ulterior.

68 Date fiind aceste precizări, ar trebui reamintit faptul că, atunci când este sesizată cu o cerere preliminară, Curtea are competența de a furniza toate elementele de interpretare care intră sub incidența dreptului comunitar, care pot permite instanței de trimitere să soluționeze cauza în cazul în care este sesizată.

69 În ceea ce privește cauza din acțiunea principală, este necesar să se remarce faptul că din motivele deciziei privind investigația din 10 septembrie 1998, astfel cum sunt raportate la punctul 11 din prezenta hotărâre, rezultă că au fost enunțate de Comisie suspiciuni foarte precise pe care le avea în ceea ce privește Roquette Frères și alți participanți la acordul suspectat, menționând informații detaliate cu privire la organizarea periodică de întâlniri secrete și cu privire la ceea ce ar fi fost discutat și convenit cu ocazia acestora.

70 Deși Comisia nu a indicat natura indiciilor pe care își întemeiază suspiciunile, cum ar fi, de exemplu, o plângere, o mărturie sau documente schimbate între participanții la acordul suspectat, simpla lipsă a unei asemenea indicații nu ar fi suficientă pentru a pune la îndoială existența unor indicii suficient de grave în cazul în care, la fel ca în cauza din acțiunea principală, prezentarea detaliată a informațiilor deținute de Comisie cu privire la obiectul precis al acordului suspectat și modalitățile concrete care ar fi guvernat realizarea acestuia este de natură să permită instanței naționale competente să-și întemeieze convingerea că erau deținute de Comisie astfel de indicii.

Controlul proporționalității măsurilor coercitive în raport cu obiectul investigației și informațiile care pot fi solicitate de Comisie pentru un astfel de control

71 În ceea ce privește, în al doilea rând, controlul vizând verificarea proporționalității măsurilor coercitive în raport cu obiectul investigației ordonate de Comisie, ar trebui remarcat faptul că un astfel de control implică, pe de o parte, stabilirea faptului că astfel de măsuri sunt adecvate pentru a asigura punerea în aplicare a acestei investigații.

72 În această privință, este necesar să se reamintească, în special, faptul că articolul 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 impune întreprinderilor în cauză să se supună investigațiilor stabilite de Comisie și că alineatul (6) al aceleiași dispoziții nu prevede asistență

din partea statelor membre pentru agenții numiți de Comisie decât în ipoteza în care o întreprindere se opune unei astfel de investigații.

73 Curtea a recunoscut cu siguranță, în această privință, că asistența ar putea fi solicitată cu titlu preventiv, pentru a depăși o eventuală opoziție din partea întreprinderii (hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 32).

74 Este necesar să se precizeze, cu toate acestea, că măsurile coercitive nu ar putea fi prin urmare solicitate cu titlu preventiv decât în măsura în care există motive să se teamă de o opoziție față de investigație precum și de tentativele de a ascunde sau de a sustrage probe în cazul în care o investigație ordonată în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 ar fi adusă la cunoștința întreprinderii în cauză.

75 Rezultă că este sarcina Comisiei să furnizeze instanței naționale competente explicații care să-i permită acesteia să se asigure că, în cazul în care Comisia nu poate dispune preventiv de asistența solicitată pentru depăși orice opoziție a întreprinderii, stabilirea faptelor nelegale ar fi sortită eșecului sau ar fi afectată în mod considerabil.

76 Controlul proporționalității măsurilor coercitive preconizate în raport cu obiectul investigației implică, pe de altă parte, să se stabilească faptul că astfel de măsuri nu cauzează neplăceri nemăsurabile și intolerabile în raport cu obiectivele urmărite de investigația menționată (a se vedea, în special, Hotărârea din 13 noiembrie 1990, Fedesa și alții, C-331/88, Rec. p. I-4023, punctul 13; Hotărârea din 21 februarie 1991 Zuckerfabrik Süderdithmarschen și Zuckerfabrik Soest, C-143/88 și C-92/89, Rec., p. I-415, punctul 73; Hotărârea din 13 mai 1997, Germania/Parlamentul și Consiliul, C-233/94, Rec. p. I-2405, punctul 57, și Hotărârea din 28 aprilie 1998, Metronome Musik, C-200/96, Rec. p. I-1953, punctele 21 și 26).

77 În această privință, ar trebui cu siguranță reamintit faptul că, în ceea ce privește aprecierea proporționalității măsurii de investigare în sine, Curtea a hotărât că alegerea care trebuie făcută de Comisie între investigația prin mandat simplu și investigația ordonată prin decizie nu depinde de factori cum ar fi gravitatea deosebită a situației, extrema urgență sau nevoia de discreție absolută, ci de necesitățile unei anchete adecvate, având în vedere circumstanțele speței. Curtea a concluzionat că, în cazul în care o decizie privind investigația vizează doar să permită Comisiei să obțină elementele necesare pentru a aprecia eventuala existență a unei încălcări a tratatului, o astfel de decizie nu contravine principiului proporționalității (Hotărârea National Panasonic/Comisia, punctele 28–30).

78 Ar trebui de asemenea reamintit, în această privință, că este sarcina Comisiei, în principiu, să aprecieze dacă este necesară o informație pentru a putea detecta o încălcare a regulilor de concurență (Hotărârea AM & S Europe/Comisia, citată anterior, punctul 17, și Hotărârea din 18 octombrie 1989 Orkem/Comisia, 374/87, Rec. p. 3283, punctul 15). Chiar dacă dispune deja de indicii, respectiv de mijloace de probă referitoare la existența unei încălcări, Comisia poate, prin urmare, în mod legitim să considere necesar să solicite investigații suplimentare care să îi permită să discearnă mai bine încălcarea, durata acesteia sau determinarea cercului

întreprinderilor implicate (a se vedea, în acest sens, în ceea ce privește informațiile suplimentare, Hotărârea Orkem/Comisia, citată anterior, punctul 15).

79 Cu toate acestea, fără a priva controlul care este în sarcina instanței naționale competente pentru orice sferă de aplicare și fără a ignora pătrunderea abuzivă în viața privată pe care o implică recurgerea la forța publică, ar trebui recunoscut faptul că, în ceea ce privește o astfel de măsură, controlul proporționalității nu ar putea fi efectuat de instanța națională în cauză făcând abstracție de elemente cum ar fi gravitatea încălcării suspectate, natura implicării întreprinderii în cauză sau importanța a ceea ce este cercetat.

80 Instanța națională competentă trebuie, prin urmare, să poată refuza măsurile coercitive solicitate atunci când prejudiciul adus concurenței suspectate este de minimă importanță, gradul de implicare probabilă al întreprinderii în cauză prea mic sau ceea ce se caută este prea accesoriu pentru ca pătrunderea în sfera privată de activitate a persoanei fizice care implică o percheziție folosindu-se forța publică să nu pară disproporționată și intolerabilă în raport cu obiectivele urmărite de investigație.

81 Rezultă că, pentru ca instanța națională competentă să poate fi în măsură să exercite controlul proporționalității care îi revine ca sarcină, Comisia trebuie, în principiu, să informeze instanța amintită despre caracteristicile esențiale ale încălcării suspectate, pentru a-i permite acesteia să evalueze nivelul de gravitate, indicând piața presupusă în cauză și natura restricțiilor de concurență suspectate, precum și de gradul de implicare presupus al întreprinderii vizate.

82 Astfel, după cum a fost stabilit deja de Curte în ceea ce privește motivarea deciziilor privind investigația, nu este, cu toate acestea, indispensabil ca informațiile comunicate să conțină o delimitare precisă a pieței în cauză, o calificare juridică exactă a presupuselor încălcări sau o indicare a perioadei în care au fost comise aceste încălcări (hotărârea Dow Benelux/Comisia, citată anterior, punctul 10).

83 De asemenea, Comisia are sarcina să indice, cât mai precis posibil, ceea ce este căutat și elementele la care trebuie să se refere investigația (hotărârea National Panasonic/Comisia, citată anterior, punctele 26 și 27), precum și puterile conferite anchetatorilor Comunității.

84 Cu toate acestea, ar trebui să se amintească, în această privință, că nu se poate impune Comisiei să se limiteze doar la a cere producerea de documente sau dosare pe care ar fi capabilă să le identifice în prealabil cu precizie, ceea ce ar priva de utilitate dreptul său de acces la astfel de documente sau dosare. După cum a fost stabilit de Curte, un astfel de drept implică, în schimb, capacitatea de a căuta diferite elemente de informații care nu sunt încă pe deplin cunoscute sau identificate (hotărârea Hoechst/Comisia, citată anterior, punctul 27).

85 După cum a fost menționat la punctul 67 din prezenta hotărâre, este în principiu în sarcina instanței naționale competente să aprecieze dacă, în speța de față, informațiile menționate la

punctele 75, 81 și 83 din prezenta hotărâre au fost furnizate de Comisie și să efectueze, pe această bază, controlul care îi revine ca obligație în temeiul dreptului comunitar.

86 După cum se reamintește la punctul 68 din prezenta hotărâre, Curtea este totuși competentă să furnizeze toate elementele de interpretare aflate sub incidența dreptului comunitar care pot permite instanței de trimitere să soluționeze cauza cu care a fost sesizată.

87 În ceea ce privește acțiunea principală, ar trebui subliniat de la bun început că din motivele deciziei de investigație din 10 septembrie 1998, astfel cum sunt ele raportate la punctul 11 din prezenta hotărâre, rezultă că au fost enunțate în mod corect de către Comisie caracteristicile acordului suspectat, s-a subliniat gravitatea acestuia și s-a precizat faptul că Roquette Frères a fost una din participantele la reuniunile descrise.

88 Ar trebui de asemenea menționat faptul că, în motivele menționate, Comisia a subliniat, pe de o parte, că Roquette Frères ar putea să dețină informațiile necesare pentru continuarea anchetei sale. Comisia a indicat, pe de altă parte, că însăși natura acordurilor suspectate sugera că ar fi fost aplicate potrivit unor modalități secrete, astfel încât o investigație constituia cel mai bun mod de a aduna elemente care să le probeze existența și că era necesar să se oblige întreprinderea, printr-o decizie, să se supună unei investigații în sensul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17. Astfel de indicații sunt printre cele care par de natură să permită instanței naționale competente să aprecieze dacă este necesar să acorde preventiv autorizația solicitată.

89 În ceea ce privește obiectul la care ar trebui să se refere investigațiile care urmează să fie întreprinse, din dispozitivul și motivele deciziei de investigație din 10 septembrie 1998, astfel cum sunt ele raportate la punctul 10, respectiv la punctul 11 din prezenta hotărâre, rezultă că trebuia ca Comisia să ia la cunoștință de toate faptele legate de acorduri și/sau practicile concertate suspectate și să verifice eventuala implicare a Roquette Frères la acestea. În acest scop, decizia amintită ordonă acestei întreprinderi să permită accesul în sediile sale al agenților numiți de Comisie, să prezinte registrele contabile și alte documente profesionale cerute de aceștia din urmă și să permită controlul și copierea, precum și să furnizeze toate explicațiile orale solicitate de agenții respectivi în legătură cu obiectul investigației. Astfel de precizări indică în mod suficient ceea ce se caută și puterile la care pot recurge în acest scop.

Cu privire la atitudinea care trebuie respectată de instanța națională competentă și de Comisie, în cazul unor informații insuficiente comunicate de aceasta din urmă

90 În cazul în care aceasta consideră că informațiile comunicate de Comisie nu îndeplinesc cerințele formulate la punctele 75, 81 și 83 din prezenta hotărâre, o instanță națională competentă în temeiul dreptului intern să autorizeze vizite, nu ar putea doar respinge cererea cu care a fost sesizată.

91 Într-un astfel de caz, instanța amintită și Comisia trebuie, conform obligației de cooperare loială amintită la punctele 30–32 din prezenta hotărâre, să coopereze pentru a depăși

dificultățile care survin astfel în punerea în aplicare a deciziei de investigație ordonată de Comisie (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 15 ianuarie 1986, Comisia/Belgia, 52/84, Rec. p. 89, punctul 16, și Hotărârea din 10 iulie 1990, Comisia/Germania, C-217/88, Rec. p. I-2879, punctul 33).

92 Pentru a îndeplini această obligație și pentru a contribui la asigurarea, astfel cum trebuie, a eficienței activității Comisiei, îi revine așadar instanței naționale competente sarcina să informeze Comisia sau autoritatea națională sesizată la cererea acesteia din urmă, în cel mai scurt termen posibil, cu privire la dificultățile întâmpinate, solicitând, după caz, informații suplimentare care să-i permită să exercite controlul pentru care este responsabilă. Cu această ocazie, instanța amintită are sarcina să rămână deosebit de atentă la cerințele de coordonare, de celeritate și de discreție adecvate pentru a asigura eficiența investigațiilor paralele la care se face referire la punctul 66 al prezentei hotărâri.

93 Obligația cooperării loiale care se impune Comisiei are, de asemenea, o importanță specială atunci când o astfel de cooperare este stabilită cu autoritățile judiciare ale unui stat membru, responsabile pentru a asigura aplicarea și respectarea dreptului comunitar în ordinea juridică națională (ordonanța Zwartveld și alții, citată anterior, punctul 18). Este de asemenea sarcina Comisiei să asigure și să furnizeze, în cel mai scurt termen posibil, orice eventuale informații suplimentare astfel solicitate de instanța națională competentă și care sunt de natură să îndeplinească cerințele amintite la punctul 90 al prezentei hotărâri.

94 Numai odată ce este în posesia unor eventuale astfel de clarificări sau în lipsa unor măsuri utile rezervate de Comisie, la cererea sa, instanța națională competentă are dreptul de a refuza să acorde asistența solicitată, dacă nu poate concluziona, având în vedere informațiile de care dispune, cu privire la lipsa caracterului arbitrar și a caracterului proporțional în raport cu obiectul investigației măsurilor coercitive urmărite.

Cu privire la modul în care informațiile pot fi aduse la cunoștința instanței naționale competente

95 În ceea ce privește modul în care informațiile solicitate pot fi aduse la cunoștința instanței naționale competente, este necesar să se sublinieze că, în cazul în care instanța de trimitere întrebă Curtea cu privire la caracterul eventual insuficient al motivării deciziei de investigație din 10 septembrie 1998, aceasta este, întrucât, mai presus de toate, în cauza din acțiunea principală, singurul element de apreciere transmis instanței naționale competente este textul deciziei menționate.

96 Este necesar, cu toate acestea, să se indice faptul că, pentru o instanță națională, motivația conținută într-o astfel de o decizie de investigație nu este relevantă decât ca element de apreciere care să-i permită să se asigure că măsura coercitivă solicitată nu este nici arbitrară, nici disproporționată în raport cu obiectul investigației. Controlul cerințelor pe care trebuie să le îndeplinească motivarea oricărei decizii a Comisiei prin care se ordonă o investigație, astfel cum sunt ele definite la articolul 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 este, de fapt, de competența exclusivă a instanțelor comunitare.

97 În cazul în care elementele care trebuie să figureze în decizia privind investigația în sine, în special în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17, corespund, în parte, informațiilor care trebuie comunicate instanței naționale competente pentru ca aceasta să fie în măsură să-și exercite controlul, astfel de informații pot, de asemenea, rezulta din alte surse.

98 În această privință sens, dreptul comunitar nu impune nicio formă specială în ceea ce privește comunicarea informațiilor instanței naționale competente și, în ceea ce privește a se permite exercitarea controlului care îi revine ca sarcină acesteia din urmă, astfel de informații pot rezulta atât din decizia privind investigația în sine precum și din cererea adresată autorităților naționale în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, cât și din răspunsul, formulat chiar și verbal, la o întrebare care i-a fost adresată de această instanță.

99 Având în vedere toate considerentele precedente, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că:

– În temeiul principiului general al dreptului comunitar care prevede o protecție împotriva intervențiilor autorităților publice în sfera activității private a unei persoane fizice sau juridice care ar fi arbitrar sau disproporționate, îi revine sarcina instanței naționale, competente în temeiul dreptului intern, să autorizeze vizite și sechestre în clădirile întreprinderilor suspectate de încălcări ale regulilor de concurență, să examineze dacă măsurile coercitive solicitate ca urmare a unei cereri de asistență, formulată de Comisie în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, nu sunt arbitrar sau disproporționate în raport cu obiectul investigației comandate. Fără a aduce atingere aplicării dispozițiilor de drept intern care guvernează desfășurarea unor măsuri coercitive, dreptul comunitar se opune ca, în ceea ce privește temeinicia măsurilor amintite, controlul exercitat de instanța națională să depășească ceea ce este astfel cerut de principiul general mai sus menționat.

– Dreptul comunitar impune Comisiei să se asigure că instanța națională menționată dispune de toate elementele necesare care să-i permită să-și exercite controlul pentru care este responsabilă. În această privință, informațiile furnizate de Comisie trebuie, în principiu, să includă:

– o descriere a caracteristicilor esențiale ale încălcării suspectate, și anume, cel puțin o indicare a pieței presupuse a fi afectată și natura restricțiilor privind concurența suspectate;

– explicații privind modul în care întreprinderea vizată de măsurile coercitive se presupune a fi implicată în încălcarea mai sus amintită;

– explicații din care să reiasă în detaliu că Comisia dispune de elemente și indicii materiale importante care să o facă să suspecteze o astfel de încălcare din partea întreprinderii în cauză;

– o indicare cât mai precisă posibil cu privire la ceea ce se caută și elementele la care urmează să se refere investigația, precum și o indicare a puterilor conferite anchetatorilor Comunității și,

– în ipoteza în care asistența autorităților naționale este solicitată de Comisie cu titlu preventiv, pentru a depăși eventuala opoziție din partea întreprinderii în cauză, explicații care să permită instanței naționale menționate să se asigure că, în cazul în care nu sunt autorizate preventiv măsurile coercitive, stabilirea faptelor nelegale ar fi sortită eșecului sau ar fi afectată în mod semnificativ.

– În schimb, instanța națională nu ar putea solicita transmiterea de elemente și indicii care figurează în dosarul Comisiei și pe baza cărora se bazează suspiciunile acesteia din urmă.

– În cazul în care instanța amintită consideră că informațiile comunicate de Comisie nu îndeplinesc cerințele mai sus menționate, aceasta nu ar putea, fără a încălca articolul 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 și articolul 5 din tratat, respinge pur și simplu cererea cu care este sesizată. Într-un astfel de caz, instanța este obligată să informeze Comisia sau autoritatea națională care a sesizat-o la cererea acesteia din urmă, în cel mai scurt termen posibil, cu privire la dificultățile întâmpinate, solicitând, după caz, informații suplimentare care să-i permită să-și exercite controlul pentru care este responsabilă. Numai odată ce este în posesia unor eventuale astfel de clarificări sau în lipsa unor măsuri utile rezervate de Comisie la cererea sa, instanța națională are dreptul de a refuza să acorde autorizația solicitată, dacă nu poate concluziona, având în vedere informațiile de care dispune, cu privire la lipsa caracterului arbitrar și a caracterului proporțional în raport cu obiectul investigației măsurilor coercitive urmărite.

– Informațiile care urmează a fi furnizate de Comisie instanței naționale menționate pot rezulta atât din decizia prin care se ordonă investigația în sine, precum și din cererea adresată autorităților naționale în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, cât și din răspunsul, formulat chiar și verbal, la o întrebare care i-a fost adresată de această instanță.

Cu privire la cheltuielile de judecată

100 Cheltuielile efectuate de guvernele francez, german, elen, italian, al Regatului Unit și cel norvegian, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de Cour de cassation, prin hotărârea din 7 martie 2000, declară:

1) În temeiul principiului general al dreptului comunitar care prevede o protecție împotriva intervențiilor autorităților publice în sfera activității private a unei persoane fizice sau juridice care ar fi arbitrare sau disproporționate, îi revine sarcina instanței naționale competente în temeiul dreptului intern să autorizeze vizite și sechestrare în clădirile întreprinderilor suspectate de încălcări ale regulilor de concurență, să examineze dacă măsurile coercitive solicitate ca urmare a unei cereri de asistență, formulată de Comisie în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat, nu sunt arbitrare sau disproporționate în raport cu obiectul investigației comandate. Fără a aduce atingere aplicării dispozițiilor de drept intern care guvernează desfășurarea unor măsuri coercitive, dreptul comunitar se opune ca, în ceea ce privește temeinicia măsurilor amintite, controlul exercitat de instanța națională să depășească ceea ce este astfel cerut de principiul general menționat anterior.

2) Dreptul comunitar impune Comisiei să se asigure că instanța națională menționată dispune de toate elementele necesare care să-i permită să-și exercite controlul pentru care este responsabilă. În această privință, informațiile furnizate de Comisie trebuie, în principiu, să includă:

– o descriere a caracteristicilor esențiale ale încălcării suspectate, și anume, cel puțin o indicare a pieței presupuse a fi afectată și natura restricțiilor privind concurența suspectate;

– explicații privind modul în care întreprinderea vizată de măsurile coercitive se presupune a fi implicată în încălcarea mai sus amintită;

– explicații din care să reiasă în detaliu că Comisia dispune de elemente și indicii materiale importante care să o facă să suspecteze o astfel de încălcare din partea întreprinderii în cauză;

– o indicare cât mai precisă posibil cu privire la ceea ce se caută și elementele la care trebuie să se refere investigația, precum și o indicare a puterilor conferite anchetatorilor Comunității și,

– în ipoteza în care asistența autorităților naționale este solicitată de Comisie cu titlu preventiv, pentru a depăși eventuala opoziție din partea întreprinderii în cauză, explicații care să permită instanței naționale amintite să se asigure că, în cazul în care nu sunt autorizate preventiv măsurile coercitive, stabilirea faptelor nelegale nu ar fi sortită eșecului sau afectată în mod semnificativ.

3) În schimb, instanța națională nu poate solicita transmiterea de elemente și indicii care figurează în dosarul Comisiei și pe baza cărora se bazează suspiciunile acesteia din urmă.

4) În cazul în care instanța amintită consideră că informațiile comunicate de Comisie nu îndeplinesc cerințele menționate la punctul 2 din prezentul dispozitiv, aceasta nu ar putea, fără a încălca articolul 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 și articolul 5 din Tratatul CE (devenit articolul 10 CE), să respingă pur și simplu cererea cu care este sesizată. Într-un astfel de caz, instanța este obligată să informeze Comisia sau autoritatea națională care a sesizat-o la cererea acesteia din urmă, în cel mai scurt termen posibil, cu privire la dificultățile întâmpinate, solicitând, după caz, informații suplimentare care să-i permită să exercite controlul pentru care este responsabilă. Numai odată ce este în posesia unor eventuale astfel de clarificări sau în lipsa unor măsuri utile rezervate de Comisie, la cererea sa, instanța națională are dreptul de a refuza să acorde autorizația solicitată, dacă nu poate concluziona, având în vedere informațiile de care dispune, cu privire la lipsa caracterului arbitrar și a caracterului proporțional în raport cu obiectul investigației măsurilor coercitive urmărite.

5) Informațiile care urmează să fie furnizate de Comisie instanței naționale menționate pot rezulta atât din decizia prin care se ordonă investigația în sine precum și din cererea adresată autorităților naționale în temeiul articolului 14 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, cât și din răspunsul, formulat chiar și verbal, la o întrebare care i-a fost adresată de această instanță.

Rodríguez Iglesias Puissochet Wathelet

Schintgen Gulmann

Edward La Pergola Jann

Skouris Macken

Colneric von Bahr Cunha Rodrigues

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 22 octombrie 2002.

Grefier
R. Grass

Președinte
G. C. Rodríguez Iglesias